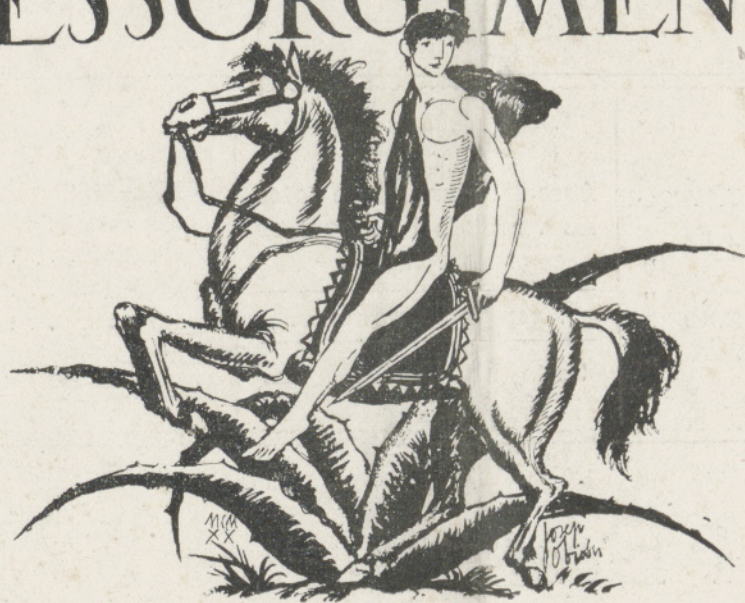

481

RESSORGIMENT

ANY VI - NVMERO 59
BVENOS AIRES, JVNY DE 1921

Al "Lion d'Or"

Casa Especial en
de Cafès

Qualitats Fines
Bombons i Tès

Corrientes, 1117 - Buenos Aires - U.T. 4567, Lib.

CAFES

Lion d'Or", superior . . . }	\$ 5.00	Quil.
(Moka i Pto. Rico, legítims)		
"Lion d'Or", Extra, Fi . . . ,	3.20	"
"Lion d'Or", Extra . . . ,	2.60	"
"Lion d'Or", Especial . . . ,	2.20	"
Marca "Los Bohemios", . . . ,	2.40	"
" " "Borbon"	2.00	"

BOMBONS

Assortit complet de totes
les varietats i dels gustos
més refinats.

Sempre frescos.

Solts, a \$ 5.60 el Quil.

TES

Orange Peckoe - 1a.	\$ 10.—	Quil.
Orange Peckoe - 2a.	8.—	"
La Camelia	7.—	"
Ceylan - 1a.	5.80	"
Ceylan - 2a.	4.80	"
"Lion d'Or" pot de ¼ de lliura ,	0.60	"
"Lion d'Or" paq. de ½ lliura ,	1.20	"

Capses i Bomboneres de Luxe

Immens assortit de tots els gustos. Es preparen a gust del client.

Éls bombons de les capses es garanteixen sempre per frescos

"NEULES"

Aquesta casa ha inaugurat, amb grandios éxit, l'elaboració
a la vista del públic i venda del saborós producte "NEULES"

Llaunes de 100 "NEULES"	\$ 2.50	c u.
Soltes en capsa, des de 25. a raó de	» 2.50	el cent
La dotzena	» 0.40	

Caramels de totes classes: Especialitat Crema de llet i Crema de Xocolata a \$ 4.00 el Quil.

Les comandes a l'interior se despatxen al dia.

RESSORGIMENT

ANY VI.

BUENOS AIRES, JUNY DE 1921

NÚM. 59

EL NOSTRE PUNT D'OBIR

S'ha suscitat a la pàtria, entre les joventuts nacionalistes fretuoses de la llibertat que ens és detentada, una discussió doctrinària al volt de ço que convé més a Catalunya, del to que ha de tenir el nacionalisme, del matís que deu donar-se-li per a assolir amb la llibertat el més alt grau de consistència nacional i la més extensa àrea d'expansió espiritual.

Aqueixa pruija patriòtica dels nostres germans que a la pàtria lluiten, com nosaltres en l'exili, per l'aconseguitment de la seva independència, diu ben clar, i de contundent faiso, de l'estat d'ànim en què es troba el nostre país malgrat semblí aparentment que el daler d'una àmplia llibertat hagi fuit del cor del poble, si hom dedueix hipòtesis de l'actitud passiva adoptada pels parlamentaris catalans d'un quant temps ençà.

Als diversos punts de mira exposats per tres publicacions recents i a qual més aflamada d'idealitat: "Butlletí de les Joventuts Nacionalistes de Catalunya", "Monitor" i "Proa", posarem nosaltres un comentari i situarem la nostra posició.

A una intimació de "Monitor" en el sentit de definir la situació ambigua amb què es troben les joventuts nacionalistes de la Lliga respon el llur portantveu, el "Butlletí" esmentat,—el matís nacionalista del qual ja hem dit en altre número que era ben altrament del dels prohoms de la Lliga—d'aquesta guisa:

"Dintre la fe nacionalista, posar límits a les nostres ambicions no és possible: aspirem en tots els ordres a la plenitud màxima de Catalunya. Si, en política, propugnem la llibertat de la nostra pàtria és perquè la considerem qüestió indispensable al seu normal espadiment i, per això, la forma de llibertat, el grau més o menys intens de relació amb els altres pobles peninsulars no el condicionem a altra cosa que a les majors o menors garanties que ofereix per a una vida nacional puixant."

Aquesta resposta enclou, tàcitament, a jui nostre, un subterfugi per a evitar la declaració veritable, lliurant-se així d'una probable repulsa dels capdavanter, però per ella i per ço que exposen a continuació hom pot veure, també, la disposició d'ànim de l'element jove de la Lliga que sent aversió franca pel mot regionalista que aquella ostenta, i no desdenya, en canvi, ans altrament, l'epítet de separatista

amb què els assenyalen continuament des de Madrid. Cal remarcar, també, que el "Butlletí" no dona per acabada la resposta, deixant el tema per a altre número tot repetint els mots amb què els intimà "Monitor": "Separatisme? Intervencionisme?..."

"Monitor", per la seva banda, precinitza la idea d'una Catalunya-Nació amb mires imperialistes. Més clar: "Monitor" parteix del principi—són paraules seves—d'una Catalunya-Nació que vol alliberar-se de l'Espanya-Estat per a constituir una Confederació-Imperi. Aquest tòpic, com el de la lliga de nacions peninsulars federades per a la defensa comú i mútua de la sobirania respectiva, que també propugna "Monitor", no és possible—afegeix—si abans Catalunya no obté la independència.

GLOSSES FEMENINES

Quina de nosaltres no tindria esment del nom de Madame Curie, la gloriosa dona de ciència, que en vida del seu espòs, Mr. Curie, professor que fou en la Sorbonne, a París, col·laborà en la seva tasca eminent; la cèlebre descobridora del radium, matèria preciosa, que obre nous i immensos horitzons a la medicina i en tot el regne científic? Quina de nosaltres no ha sentit una admiració entusiasta per a aquesta savia, que en les fotografies que de tant en tant duu la premsa arran de la imposició dels seus mèrits, se'ns apareix, tan senzilla, de faccions dolces, correctes i belles, però que donen la idea d'un cansament, per raó del seu treball eminent i intensiu?

Jo he de dir-vos que d'ençà que se que hi ha en el món aquesta preuada dama, he sentit per a ella els més grans afectes i l'admiració més fervorosa.

I ara, en ocasió de la seva anada als Estats Units, en veure-la, per aquest poble immens, novament aclamada i glorificada, nomenada regina del món científic, coronada de totes les distincions possibles; he sentit aletejar més vivament en mon cor el meu pregon amor envers Ella.

Retem-li el nostre homenatge, ara i sempre, a aquesta dona eminent, qui tant ens honora!

ALIDÉ.

"Monitor", doncs, propicia l'acostament de Catalunya als altres pobles peninsulars i àdhuc als països sud-americans per a formar l'Imperi de les gents iberes i sud-americanes; fugint de la teoria pimargelliana i diferenciant-se, també i molt, de l'intervencionisme dels homes de la Lliga envers l'Espanya gran.

"Proa", en canvi, difereix fonamentalment del matís intervencionista espanyol de la Lliga i de l'intervencionisme imperialista de "Monitor", propugnant un separatisme a ultrança.

Veieu com parla:

"Ni nosaltres esclaus, ni ells guarits per nosaltres.—No de flors... ni d'estrelles! Per ben peixats que fóssim, i la tan la parada, amb el vi sempre en fresc i el sobretaula amb ell com un deliqui ric i com una magrana desgranada en robins per la claror del beire, no voldríem cadenes. Enllà l'Espanya seca, la "chumbera" invisible, algú les ha volgudes i àdhuc les ha eridades. Quina vida vidassa, les cadenes de punxes de figueres de moro. L'ànima de l'estepa camina famolenca demanant un refugi. No li féssim pas cas: que planti i creixi arbres..."

Si tinguessin un arbre a cada vol de corb, ja foren llibertats. I nosaltres per ells, perquè no ens menjarien, com un cuc, a l'entranya."

Ara bé: destriades les opinions dels tres orgues nacionalistes esmentats, diem que el nostre nacionalisme tenint de comú amb tots ells la raó bàsica de la seva existència difereix en part amb ço que respecta a la manera d'entendre la seva eficàcia política o millor: el seu plantejament polític per a arribar als alts destins de la pàtria.

Nosaltres creiem que no és hora encara de triar la companyia amb la qual voldrà conviure o no Catalunya una volta aconseguida la seva llibertat. Creiem que l'essencial, l'urgent, l'assumpte previ a tot consorci, a tota expansió política, és la llibertat de la pàtria: la independència de Catalunya. Aconseguida la llibertat, recobrada la sobirania, llavors i solament llavors serà hora de decidir els pactes convenients a la vida de la nació. Tot el què es digui o es faci sensè una prèvia desintegració de l'Estat espanyol, no és avinent ni té eficàcia per a la marxa del moviment redemptor.

EL "ESTANCIERO" RÚBIES

Al sur de la província de Santa Fe, allí on l'home ha fet prodigis amb els conreus de la terra i ha produït riqueses sens fi, va anar l'immigrant Rúbies en haver arribat a la República. Allí, a còpia de lluites a braç partit amb totes les adversitats que el treballador deu vèncer durant la trajectòria de l'existència, avui dia és un dels més forts terratinents de l'encontrada.

Però fa molts anys que ell és a l'Argentina. Aquí ha passat sa joventut; aquí ha format família; aquí s'ha enriquit.

Com tot ço que ateny als homes triomfadors, al meu entendre, mereix ésser sabut, jo, que el vaig conèixer quan les inquietuds de l'inici eren pera ell cosa llunyana, un dia que jo era a la seva "estancia", i mentre esperàvem l'hora del repàs, li preguí que em contés quelcom de sa preferida vida. Escolteu-lo:

"Dieu que us conti quelcom?... Bé; abans que tot us diré que jo sóc de l'Urgell, i que a casa nostra érem família numerosa. Jo era el fill quart. Els meus germans grans, llevat l'hereu se n'eren anats a França. Les notícies que hom rebia d'ells, en els primers temps de llur absència, sovintejaren; després no se'n sabé sinó que havien tingut poca fortuna. I silenci. A casa nostra aqueix silenci no fou gaire notat, puix el patrimoni dels pares era ben migrat per a que tots els fills rebéssim béns suficients per a seguir vivint al poble.

"Mentrestant jo havia complert divuit anys. Encara no tenia prou coneixement per a comprendre ço que calia fer. Però el pare, una nit d'hivern, d'aquell hivern pireneic, de neu i boires, amb llàgrimes als ulls, que solcaven abundantment, com a rajolins de saba, ses galtes ja rugades pels anys, mentre estàvem arredossats a l'entorn de la llar, em digué:—Tu bé saps que els teus germans que són a França, abans d'anar-se'n van prometre d'ajudar els pares i els germans petits. Res d'això han fet. Aquí, a casa no es menja tot el pa que es vol, perquè el que produeixen les terres que posseïm és tan migrat com puga desitjar el més miserable dels camperols. L'hereu, per això, i has tingut ocasió de constatar-ho mantes vegades, està emmurriat. Jo que vols que et digui... Ell fa i desfà...—Vaig comprendre, sí; havia de seguir el camí dels altres germans: anarme'n.

"Un dia, de bon matí, després d'acomiar-me dels pares i germans, sanglotant com una criatura, abandonava la casa pairal.

"En ésser en ple camp, quan el meu esperit s'asserenà un xic, vaig fer entre mi:—Rúbies, si els de França no han escrit més és perquè llur situació deu ser falaguera. El que has de fer es cercar

altres indrets on poder treballar amb el profit que desitges.—I, mentre feia camí, en la meua pensa anaven concretant-se les possibilitats de rodar món fins arribar a l'Amèrica.

"Crec que no serà necessari narrar les peripècies del meu ambular, a peu, fins a Barcelona, ni tampoc donar a saber a ningú com vaig poder embarcar i arribar aquí: és cosa tan vulgar que, ara, en mig de l'abundor que m'envolta, em sento avergonyit quan la recordança d'aquells crítics moments se'm presenta de bell nou.

"Un dia d'un mes de marge, no dic de quin any, els meus peus petjaren terra americana. La sensació d'infinita amargor que experimentí en aquell instant, al trobar-me sense ningú que em digués un mot d'encoratjament, va partir-me el cor. Però era jove: la joventut meua, que encara era cosa inèdita, havia de prodigar-me l'aconhortament que l'eixutesa d'aquella gent, per a mi nova, em refusava... Quins dies! Sense poder hebre treball, sense diners. El plaç que la Nació concedeix als immigrants havia vençut. Què fer?...

"S'esqueia que a primers d'abril començava la collita del morenc. Com que la gent qui es trobava en idèntiques condicions a les meves era numerosa, amb prous treballs vaig aconseguir un lloc per anar allà on el tren ens deixés. I una nit, menats com a un ramat de bous, amb tots els nostres interessos al musele, arribàrem a una estació ferroviària. De seguida ens entregaren el bitllet, i ala! un a un, ens feren pujar al vagó. La nit, aquella nit de viatge que em duia a ignota terra a treballar, del que fos, la vaig passar amb els ulls oberts, els punys closos, les dents apretades...

"Es féu dia.

"A través del cristall de la finestreta, entelat per l'alepda dels qui havíem passat hores allí, dins del vagó, a l'obirar l'amplària de la terra que s'estenia a banda a banda de la via em féu concebre esperances, a mí, que no sabia en aquells moments ni solament on anava!

"El tren es deturà. Al bitllet, deia: "Retiro-Santa Teresa". I, vaja, segons es veia era a Santa Teresa on havíem de baixar. De seguida ens trobàrem envoltats pels qui havien de necessitar-nos. Que quant volíem guanyar, si érem força treballadors, si no teníem por a les gebres, si... en fi, una deu de preguntes capaces de posar de mal humor a l'home de més bons sentiments.

"Com que jo no cercava més que treball de seguida vaig estar contractat. Què sabia del treball de l'Amèrica jo! La cosa era no entretenir-se; el demés amb el temps ja vindria. I un bon matí,

abans que el sol daurés la immensa extensió dels panissars que s'estenien arreu, fins on l'esguard abastava, em vaig trobar al lloc on vaig començar la lluita a aquesta terra.

"Lluita feréstega la meua! D'aleshores ençà no vaig tenir més que una fal·lera: treballar sempre, amb delit! Fins que el meu cos pogués resistir jo havia de fer de tot, per tal de reixir amb la meua dèria.

"Passaren anys des que vaig arribar a Santa Teresa. En aquella època, a còpia de sacrificis ja havia aconseguit llogar deu hectàrees de terra. Vol dir que era "chacarero". També tenia els meus cavalls per a llaurar la terra, eines per a conrear-la i una voluntat sens límits per a fer-la produir. I tal dit tal fet: tots els anys, després d'abonar l'import del lloguer, encara anava al banc a augmentar el dipòsit obert al meu compte... I vinga treballar; un any darrera l'altre. I vinga augmentar l'extensió de la terra que conreava. Lluita, treballa, Rúbies; amunt!

"De la família de l'Urgell m'havien donat a saber que els germans petits ja havien complert llurs deures militars. Les noies, que eren dues les que hi havia, eren ja casades amb dos bons camperols d'una vila veïna. Els que se n'eren anats a França, després de molts anys de silenci, feien saber als pares que llur situació era ben folgada, car havien arribat a fer bones no sé amb quina mena de treball. Ell, junt amb el que jo enviava periòdicament a casa, havien endoleït els últims anys de vida dels pares, ultra d'ajudar l'hereu per tal que millorés la condició de la terra que, pròdiga i tot, no fou capaç de mantenir-nos a tota la família.

"L'horitzó, aleshores, per a mí ja era prou ample. Ja era el que se'n diu una persona conceptuada. Vaig cercar muller per a formar el meu niu. La tasca no va ésser feixuga, car, com he dit, a la ciutat gaudia de l'estimació que tot home qui es respecta es mereix. I les noces es celebraren al cap de poc temps.

"A partir d'aqueix moment no ha hagut obstacle que m'hagi deturat. A l'any d'ésser casat, d'un cop, vaig comprar cent hectàrees de camp, dins de les quals hi havia incloses aquelles deu de què he parlat més amunt...

"Després el meu camp va anar fent-se més gran. Cada any agavellava tot el que els demés deixaven. I els conreus, que semblaven estar de ma part, quan arribava la collita em produïen tants de cereals que, ben segur, jo sol n'arreglegava com dues vegades els que es collien allà, al meu poble d'Urgell.

"Després...

"Els meus fills són ja fadrins. Ells m'han substituït. Jo solament tracto de

guiar-los pel camí de l'èxit; perquè, desenganyeu-vos: els temps aquells de quan jo vaig iniciar-me no es tornaran a presentar més. No hi ha terra per a l'agricultura. Jo mateix ara vaig minvant, és a dir, mano que minvin, l'àrea de terra conreada. No és negoci, dona massa treball. I les despeses amb jornals?... No, no; ara no hi ha res com la ramaderia. Vinga bous! La terra, què diable! també es cansa de produir; ho és que se la deixi descansar, perquè s'assaona i al mateix temps les herbes que hi creixen fan engordir el bestiar.

"Què puc dir-vos més? Que tinc tot

quant un home pot desitjar? Bah! Aquell qui sap el que li ha costat obtenir la riquesa a força de treball, deu considerar-se suficientment feliç amb la contemplació de la pròpia obra."

Efectivament. Els vuit dies que fórem hostes de l'"estanciero" Rúbies, allí a la seva "Estancia", en aquell oasi on la frondositat dels arbres i els jardins donen la sensació paradisiàca del viure sense inquietuds, a mi, que sóc no ningú, fins em causà enveja la bonhomia d'aquell ur-gellene del sur de la província de Santa Fe.

J. GRAU I ELIES.

DE LA PÀTRIA ESTANT CRÒNICA CATALANA

En Blai Net i les XXXII Sonates de Beethoven.

Entre la brillant tongada de concerts que durant aquesta temporada s'han donat en les diverses sales d'audicions de Barcelona, mereix atenció preferent el cicle Beethoven amb què En Blai Net, l'excel·lent pianista, ha obsequiat al públic devot de la bona música. Si no fos més que per la delectança que a l'ànima menys sensible produeixen les obres del colós de Bonn, i per l'esforç i l'estudi que es necessiten per a sortir en bé de l'ardua empresa, ja mereixeria un sincer aplaudiment el notable concertista. Però és que, demés del gest valent i de la bona impressió de la música excelsa, hi ha hagut aquesta vegada una execució impecable i una interpretació fidel de l'ànima que viu en aquestes pàgines mestres.

I és que En Net és un veritable artista i un *virtuós* del piano. A les manifestacions de la més divina de les arts ha dedicat tots els seus esforços i les més plenes afeccions i en el piano va començar de molt petit a demostrar les seves envejables aptituds que es refermaren d'una manera tan albiradora en la seva primera joventut i que actualment han cristallitzat en una mestria reconeguda per tot hom que li ha valgut el lloc prominent que ocupa entre els concertistes que gaudeixen de més fama en la nostra terra.

Era un infant quan començà les lliçons de piano que seguí amb entusiasme, fins que, ja molt avençat, passà a la bona cura de l'excel·lent mestre Calado qui, atent a les gens vulgars disposicions d'En Net, es dedicà a preparar-lo degudament per a que aquelles no fossin malversades i poguessin donar el fruit esonerós que ja s'endevinava. Volent retirar-se del treball actiu, En Calado es veié obligat a deixar l'educació que s'havia emprès i, atent a no malaurar el deixeble que tant

estimava, el recomanà a l'inoblidable mestre Vidiella, l'eminent pianista, la fama del qual han feta immarcessible els seus propis i altíssims mèrits i la magnífica

plèiade de fills espirituals que ha donat a l'art de la terra catalana. Sota la sàvia direcció del gran concertista, En Blai Net, que no debades era considerat pel mestre com un dels deixebles predilectes, afinà les seves rellevants dots d'artista, esclatant el seu estre musical amb tota la pomposa exuberància de la fruita madura i gustosa. Així és que algun temps abans de morir el gran pianista, el nostre amic era ja distingit per En Vidiella amb el comiat amorós i satisfet del pare que en veure partir el fill ja posseït de les ensenyances donades, sent la confiança certa d'haver tramès a qui ha de sobreviure'l, l'alè del seu saber i quelcom de la seva ànima delicada.

Actualment, desapareguts, per dissort de l'art i de la Pàtria, aquelles eminències pianístiques que es digueren Vidiella, Granados i Malats, En Blai Net figura en els llocs d'honor del primer rengle de les notabilitats que al conreu del piano es dediquen, essent un dels professors que més estima té i que compta amb més alumnes què sota la seva encertada direcció hauen els bons fruits d'un ensenyament impecable. Però, malgrat les moltes hores que la perfecta educació dels deixebles li ocupa, té encara temps per als estudis difícils d'un bon nombre de concerts que, sol o com acompanyant, dona sovintment a Barcelona i en altres indrets de Catalunya que el sol·liciten amb insistència.

Així l'hem vist diferents voltes en la bona companyia del Quartet Renaixement; d'En Costa, excel·lent violinista, i d'En Cassadó, un dels millors cellistes catalans; de *tournee* seguida i llarga amb En Pau Casals, l'eminent artista; com pianista solista en la gran Oda Cecilià de Haendel que l'Orfeó Català va donar a un públic nombrosíssim i devot, i que després va repetir amb èxit esclatant i amb els mateixos elements en la excursió artística a París i Londres. Els americans el recordaran segurament pel succés assolit, juntament amb el jove violoncellista Antoni Sala, quan en 112 anaren a fer una volta per Xile, Brasil, Uruguai i República Argentina, havent celebrat quatre o cinc concerts en aqueixa ciutat de Buenos Aires.

Com a concertista *sol*, ha donat varis concerts a Barcelona, i en altres poblacions catalanes amb aplaudiment sincer i entusiasta del públic que el coneix i l'admira. Però l'obra d'ara, la tongada de sessions que ha donat aquesta temporada per a fer conèixer la sèrie íntegra de les XXXII sonates de Beethoven, ha demostrat les fermes apteses d'En Net i ha meregut, sinó l'ajut del gran públic que no ha caput prou la importància de tal esforç, l'agraïment dels devots i la lloanga unànime de la crítica.

Escollint aquest cicle amb l'interès que es mereix, hom comprèn ben bé el treball formidable que l'execució del mateix importa, sobretot quan aquesta execució és tan brillant i fidel com la que el nostre artista ens ha fet gaudir. Des de fa uns quants mesos que En Net s'ha entregat a l'estudi curós d'aquesta important faceta de l'obra beethoveniana que ja coneixia prou per a ésser un dels grans mestres que més admira i sent. I, ço que és més d'aplaudir en el nostre pianista, és la fàcil honrada amb què ha interpretat les sonates, donant a cada una la interpretació què es mereix, sense efectismes de cap mena a què tant acostumats estan certs *colossals* pianistes de fama que, portats de llur extraordinari mecanisme, s'obliden a grateient de la intenció que les va informar. En Net ens ha fet sentir

les exquisideses de cada sonata atenent-se a l'esperit que les anima, fent-nos notar les suaus dolceses dels temps de caràcter poètic o emotiu i emportant-nos amb la seva força i destresa poc comunes en els passatges on se'ns mostra la fermesa del gran mestre que va crear-les.

Tant en la sonata 28 (op. 101, en "la major"), plena d'una gran tendresa i d'una gràcia indescriptible, com en la 26 amb la severíssima Marxa fúnebre sobre la mort d'un Heroi; així en l'anomenada "Aurora" en la que verament es marca la serenitat dels moments que recorda, com en la esplèndida i de difícilíssima execució op. 111, en "do menor", i en la Pas-

toral, i en l'Appassionata, i... en una paraula, en totes, En Net ha assolit un èxit merescut i unànime. Hom ha reconegut que és de la pasta dels bons músics: un dels nostres primers pianistes del qual podem estar-ne orgullosos, corroborant tal afirmació el fet que el gran Pau Casals, director de l'orquestra del mateix nom, l'hi ha encarregat la part de piano del magnífic "Triple Concert" de Beethoven que executarà en una propera sessió amb l'honrosa companyia dels excel·lents Enric Casals i Gaspar Cassadó.

JORDI CATALA.

Barcelona, 30 d'abril de 1921.

CAP A BELLECAIRE D'URGELL

Dalerosos con estàvem de poder fruir la delectança que proporciona una sortida de propaganda catalanesca, no podem pas deixar passar l'ocasió que ens oferia una festa a realitzar el dia 24 a Bellecaire d'Urgell.

Sortírem junts amb la delegació de "Flama", de Balaguer, cap a Bellecaire; l'automòbil com si talment sabés la fretura que per arribar-hi ens arborava, s'afanyava més i més fins fer-nos fruir en breus moments de les delícies que ofereixen aquelles belles planúries de l'històric Urgell. En tot el camí no paràrem de fitar nostre esguard vers el paisatge que s'estenia per nostres voltants. La pensa però fita en els companys que encara resten en l'exili, en els bons amics de RESSORGIMENT, als quals amb ver goig anàvem a representar en aquella festa catalana. La trista llunyania que ens separa feia entorbolir nostra alegria que recobrava força únicament posant nostre esguard vers la corprenedora estesa de pobles que anàvem descobrint.

Els homes públics catalans, amb la puntualitat que els és característica, arribaren de Lleida a les 4 en punt de la tarda, hora acordada. Encaixàrem amb l'eximí poeta i polític En Morera i Galícia, amb el Conceller d'Instrucció de la Mancomunitat, Romà Sol, i amb el fogós periodista català, prou conegut de tots, En J. Sanz, professor de la Normal de Lleida. Presentats que fórem departírem breus moments amb dits senyors, fent anar la conversa, naturalment, envers l'obra dels catalans d'Amèrica.

En Morera ens parla de la forma escandalosa de que es serveix el govern de Madrid per a enverinar la qüestió catalana, per mitjà de la lluita de classes. I en Romà Sol, home de frase estridentment catalanesca, resumeix dient: "els de Madrid mai no ens estimaran; lo més que poden fer és témer-nos. Recordant ara les paraules d'ambdós prohoms polítics, pensem que amb una mica menys de política escandalosa per part de certs homes catalans, el catalanisme avui no es-

taria esmortit, essent-ne prova irrefutable el que els homes públics catalans en hebre contacte amb el poble li expliquen les coses, entusiàstics, amb paraula sincera i franca. Es la veu del cor que en aquells moments allunyats de tota política de partit, es daleixen per exposarla, fervorosos.

* * *

La festa comença. Ella era amb motiu de l'ofrena de la bandera que En Morera i Galícia feia a l'Escola Nacional Catalana de Bellecaire, aquesta escola tan patriòticament dirigida per En Jaume Arqué, blanc de totes les mesquineses dels homes, caics i... no caics. Aquesta escola ostenta el rètol de Nacional Catalana i és la primera que nasqué a Catalunya. Es humilíssima, però ah! que dins aquelles quatre parets s'hi respira un aire sà! Rètols escampats per les parets inciten als menuts a ésser catalans i humans. Retrats d'eminentes patrieis amb el d'En de Valera, l'irlandès, donen un fort relleu a l'escola. Aquells nens sortiran d'allí ben formats; continuament tenen son esguard fitat en aquells retrats d'apòstols.

La cerimònia comença i el P. Roig, Esch., beneeix la bandera, la qual resta col·locada al mig de la sala, tota ella amorosida per les flors...

Els nens poc després entonen nostre crit sagrat, de guerra. Mireu-los que tot i no comprenent encara el patriotisme canten amb dalit i s'hi entusiasmen. Es que mestre Arqué els ha inculcat l'entusiasme per mitjà de son exemple! Fruïrem uns bons moments en escoltar uns versos d'En Morera recitats pels nois de l'escola. El poeta en sentir ses paraules repetides per llavis infantons s'emociona i cada vegada aplaudeix amb més deliri...

En donar l'avís de que la bandera anava a enarborar-se, tots els concurrents sortírem al carrer. La bandera hissada al pal, per mans d'En Morera, s'estén, s'estén i és besada pel vent que furiós semblava volgués escampar la nova per tot Catalunya.

I vingué l'hora dels parlaments i el local del Sindicat, curull de gent, anava animant-se més i més, fins que s'alça el Sr. Capdevila qui, en nom de la Delegació a Bellecaire de A. P. de l'E. C., obre la festa que diu és de poesia i pàtria alhora.

Parla el Sr. Arqué ple de goig en veure's aquell dia menys isolat que de costum i diu belles frases d'estridència catalana i intercala enmig, aquelles dites tan habituals en ell, que li surten tan espontànies: "les banderes només poden anar d'una a una, del contrari fan un desastre efecte antiestètic. Dues banderes en un balcó al free que els hi proporciona el vent s'esfilagareen; dues banderes en un balcó tenen gelosia una de l'altra, per go és que demano que la bandera barrada sempre més té d'anar sola".

Parla el P. Roig, Esch., fervorós patriici i encomia la labor de l'escola i diu belles coses sobre la festa de St. Jordi amb aquells rel·ligats paràgrafs d'una construcció tan catalana que li són característica.

En nom de RESSORGIMENT parla el sotassignat i diu breus paraules en recordança dels companys d'Amèrica.

El company M. Espar, de Balaguer, exhorta amb curtes frases a que els veïns de Bellecaire coadjuvin a l'obra del senyor Arqué, i entona un amorosívol cant a la riquesa de Bellecaire, oferint l'ajut de Balaguer.

En Romà Sol desgrana en oratòria encisera la seva extensa erudició, parlant-nos de la lluita entre espiritualitat i matèria. Regracia en nom de la Mancomunitat al senyor Arqué l'obra que, fèrvid, porta a cap i acaba: "diguin-nos el que vulguin ens mani qui mani passi el que passi, no deixarem mai d'ésser catalans!"

En Morera per fi s'alça i diu belles coses als nens i ens parla de la bandera i ens fa obirar noble i sagrada com la veritat. Ens parla de Madrid i li dirigeix agres epítets anomenant-lo "carnisser que cínicaament esquartera a Catalunya en "províncies", i els que escoltem som presos de neguit, i una vegada més ens recordem que som esclaus. El parlament d'En Morera fou subratllat amb fervorosos aplaudiments per part dels concurrents. La festa era finida.

Tothom restava content i ben impressionat per haver assistit a una festa tan humil i tan catalana.

Ens adreçarem amb l'auto cap al nostre Balaguer i en aquests moments en què recordem aquella catalana festa, perdura en nostre esperit la dolçor i la benaurança d'haver associat RESSORGIMENT a una festa cultural portada a cap en un poble del nostre Urgell, pel qual durant molt temps havíem dalerat des de l'exili.

J. SAURET I GARCIA.

Balaguer, 25 d'abril de 1921.

CONFIDÈNCIES

III

S'ha posat fi en el Parlament espanyol al debat sobre el terrorisme de Barcelona. Hauria estat verament monstruós i s'hauria tingut de consignar en la història d'aquell safareix, insòlid com a tal, el silenci dels diputats en una qüestió tan feta a posta per a lluir-hi llurs dots oratòries. S'han esbravat els blancs i els vermells, els de la dreta extrema, els de l'esquerra i els menys decantats; finalment l'amo de la sala ha fet constar que no hi havia motiu de suscitar debats sobre coses que no existeixen. El terrorisme, segons el President del Consell de Ministres d'Espanya, no existeix a Barcelona, és una cosa completament pretèrita. Ha estat suficient que se'n volgués parlar per a veure'l esfumat com una fantasma. Després s'ha descobert que ço que ara fa caure la gent travessada per les bales no és ja qualificable de terrorisme. Terrorisme vol dir matar patrons...

Jo he fet un descobriment; no em denuncieu: tot això que mou tant de soroll no és altra cosa que un senzill anunci d'una casa d'armes de foc. Fixeu-vos que les notes publicades pels diaris no es desdúden mai de consignar en acabar: "prop del lloc on ocoregué l'agressió s'hi trobaren algunes pistoles "Star" i carregadors corresponents a arma curta de la mateixa fabricació". Ja veureu com acabaran per afegir-li: "Despatx, carrer de X, n.º 18".

Barcelona, abril de 1921.

IV

Tinc dues anècdotes dignes de passar l'oceà i no gosaria pas afirmar si l'una ho és més que l'altra, per tal de relatar-les amb ordre de preferències.

A la sala de vistes de l'Audiència de València, ha presenciat Kómos la següent:

Una gentada enguniosa — potser tot el poble — abillada amb la típica indumentària de l'horta exuberant de les vores del Túria s'havia aplegat a la capital de la província (malauradament avui no pot assenyalar-se a la pàtria d'Ausies March altre qualificatiu que provinciana) per tal de sentir la sentència d'un jutge castellà i la defensa d'un advocat castellanitzat. La magnífica arquitectura del vell edifici valencià feia plorar de llàstima en oir la llengua forastera vibrar sota ses arcades i, malgrat l'apretament d'aquelles rústegues munions fruitades per la vella terra, el sò de la parla del dominador, l'absència de la llengua bandejada i l'esporuguit dels concurrents, s'hi sentia tota la dolor d'una enyorança infinita.

El tribunal que s'obirava al fons del saló de vistes integraven uns senyors vells de cara vulgaríssima togats amb sen-

gles robes llantioses de color fosca. A un costat de la taula dels jutges hi seia darrera d'un pupitre un home jove investit del càrrec d'advocat defensor; a l'altra banda, bis a bis, s'hi podia veure, fent joe de simetria, altre jovecell que jugava, en la comèdia tràgica, el paper d'acusador.

Davant de la taula paorosa i avorrible hi era assegut damunt la banquetta dels acusats un home de mitjana edat, vestit d'hortelà. La seva testa, colrada pel sol africà enamorat dels jardins de les taronges, lluia com l'única cosa sana i pura en mig d'aquell conjunt de grisor. La seva cara denunciava tot l'esverament de la seva ànima.

—Comença la vista — diu en llengua espanyola un del tribunal i tot seguit van llegint-se plects de paper carregats d'una abundor estúpida de prosa oficinesca i vinguen articles i apartados i clàusules.

Semblava deduir-se de tot aquell paperam que l'home de la banquetta era acusat de quelcom que el feia, a jut del president, responsable d'una condemna d'alguns anys de reclosió.

Finida la lectura comença l'interrogatori:

—*Cómo se llama el procesado?*

—Vicens F.

—.....

—Perdoni, senyor president, jo crec que...

—*Hable usted español.*

—No puc, senyor, perquè no en sé.

Aquí es produeix un diàleg repugnant al que es posa fi demanant la presència de l'interpret de la casa.

Jutge. — Explique el procesado cómo ocurrió el incidente de marras.

Processat. — Quan vaig eixir de casa trobí al Ramón que se n'anava paca vall i li diguí "ché que mo n'anem de boles, o què fem?"

Intèrpret. — (dirigint-se al processat). Que vol dir anem de boles?

Processat. — Com vol que lu-hi digui, pobre de mi. Anar de boles no sé com se diu en castellà.

Intèrpret. — La obligación de usted es saberlo.

Señor presidente, el procesado dice que al salir de su casa encontró al Ramón y le preguntó si holgaba.

Mentrestant s'anava fent la justícia i venia la llum sobre la fosca...

A l'Audiència de Barcelona hi compareix, en concepte de testimoni, una portera de l'aixamplis requerida per una part litigant:

Jutge. — Diga el testigo, cómo pudo ocurrir, etc.

Testimoni. — Miri, si vol que li parli francament...

Jutge. — Haga el favor de hablar cristiano.

Testimoni. — Ai mare de Déu; ara si que estic perduda, pobre de mi si no en sé. Grans riallades en el públic i gran indignació del jutge.

Aquesta és la justícia que Catalunya pot esperar del magnànim tirà que la fortuna li ha deparat. Ni en els moments en que mes ànsies pot sentir l'home de ésser oït se li permet l'ús de ço que el diferencia de les bèsties: la paraula.

Kómos.

Barcelona, maig de 1921.

SANTIAGO Y CIERRA ESPAÑA!

Així en castellà i tot hem de retolar aquest article, perquè en català no voldria dir res. *Santiago y cierra España!* clamen irats els espanyols autèntics d'enllà de l'Ebre cada volta que Catalunya en compliment d'un deure patriòtic s'encaira amb l'Estat espanyol reclamant son legítim dret a sa sobirania. *Santiago y cierra España!* eriden els polítics madrilenys tement que aquesta vaca de llet que es diu Catalunya se'ls escapi de ses barroeres grapes i no la puguin munyir més. *Santiago y cierra España!* udolen els empleats de totes categories que en el despertar de nostra Pàtria besllumen la fi de son *dolce far niente* i no saben de quina manera proveïran son rebost el dia que perdin l'última colònia que els hi queda. *Santiago y cierra España!* responen com un ressó els mals fills d'aquesta desventurada terra que si un temps era poblada de lleialtat, ara ho és de traïdors, de covards, d'indecisos, d'inconscients i d'egoistes...

Ah Catalunya, ben amada Pàtria nostra, dolça Mare de nostres amors! Un dia

te deixares seduir per l'enganyosa veu de sirena de la política, i massa confiada t'entregares en sos braços; i ara hi restes lassa i sense virior. Te sents agarrotada i no tens esma per a pegar una forta estrebada per a deseiir-te d'ella. Atempten contra ton Dret Civil i t'acontentes exhalant tristos planys; assassinen a dos de tos fills i sols se t'acut plorar-los. Ton més alt Poeta intenta cantar la gesta heroica dels últims rebels *pràctics* de nostra Història, i li amordassen la llengua. A un ciutadà el poble li confereix sa augusta representació, i, en nom de la justícia, amb l'aprobació d'uns que ells mateixos s'anomenen *caballeros*, se'l despulla d'aqueixa representació...

Mentrestant uns quants dels teus fills t'acaben de narcotitzar amb un projecte d'*España grande*.

Ira de Déu... Que no sabeu, catalans, que contra *Santiago y cierra España*, nosaltres tenim *Sant Jordi, desperta ferro!*

JAUME ARQUÉ I CLAPÉS.

Bèlcaire d'Urgell, 1921.

L'OBRA DE LA MANCOMUNITAT CATALANA

EXPOSICIÓ DE MAQUINÀRIA AGRÍCOLA A LLEIDA

La Mancomunitat de Catalunya, veritable institució de govern nacional, té, com a qualitats obligades, la consciència dels seus deures envers el territori on comanda i la responsabilitat de les seves accions.

Dissortadament per Catalunya l'existència d'un poder estatal ple d'eixorquismes i malvolences obliga a què el govern català tot obrant amb una serenitat i justícia admirables hagi de tenir cura àdhuc de les funcions més elementals que haurien d'ésser incumbència de l'Estat en un país on hi ha hagut per norma l'equitat i la justícia. Ben altrament passa a Espanya en relació a Catalunya. Mentre el govern nostrat es capte amb seny i constància del que constitueix el patrimoni del poble, l'Estat dominador demostra una ignorància, quan no una mala fe, palesa.

Sabut és que l'agricultura catalana representa dins l'economia de l'Estat espanyol un factor no gens despreciable. En grossos números hom calcula que la riquesa agrícola ascendeix a la xifra de 3.000 milions i la ramaderia i indústries a què dona lloc a la quantiosa de 1.000 milions, però això no obsta per a que els centralistes la facin víctima de la mateixa follia que contra tot el de Catalunya s'és desenfrenada.

La Mancomunitat, però, aquesta organització que mancada de mitjans fou un

dia creada tot pensant que res millor que un instrument de govern per a desacre-

gué de seguida d'haver-se estatut que una independència econòmica havia de

El President de Catalunya (x) en el camp de proves acompanyat de representants de les entitats polítiques i econòmiques de Lleida.

ditar els seguidors d'una política nacionalista i fer esmortuir o fracassar el sentir reivindicatiu dels catalans, compren-

constituir la base de tota aspiració ulterior i ni un sol moment ha deixat d'atendre totes les branques de la catalana activitat i, d'una manera especialíssima, de l'agrícola. Així veiem com poc després d'haver-se fundat, als volts de 1914, apareixien institucions que havien cura de les associacions agrícoles; com per totes les comarques de nostra Catalunya volguda, apareixien camps d'experimentació en els quals s'hi veuen pràcticament aquelles innovacions necessàries en els conreus locals, que de no mostrar-se pràcticament haurien tardat més anys a implantar-se; com les recerques dels investigadors ensenys que una intensa propaganda obliga a que la ramaderia es vegi notablement enriquida pels augments de conreus locals i pel més gran valor dels productes millorats, facilitant als agricultors tècnics que els dirigeixen les transformacions dels productes obtinguts, i, conreació de tota aquesta activitat, sostenir, sens preocupar-se de l'esforç que li suposa, una Escola Superior d'Agricultura, model d'organització i d'eficàcia.

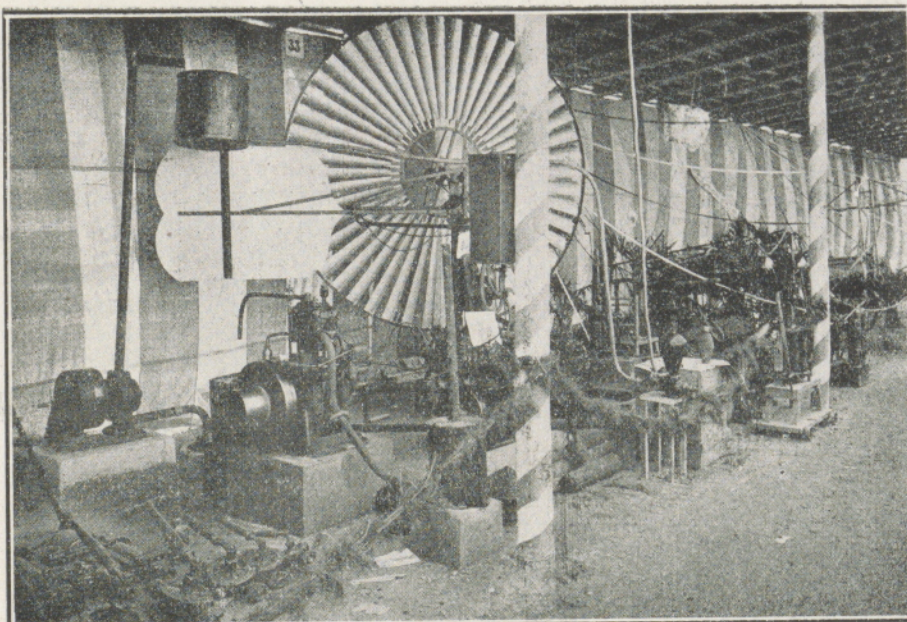
Tots aquests serveis que funcionen sota

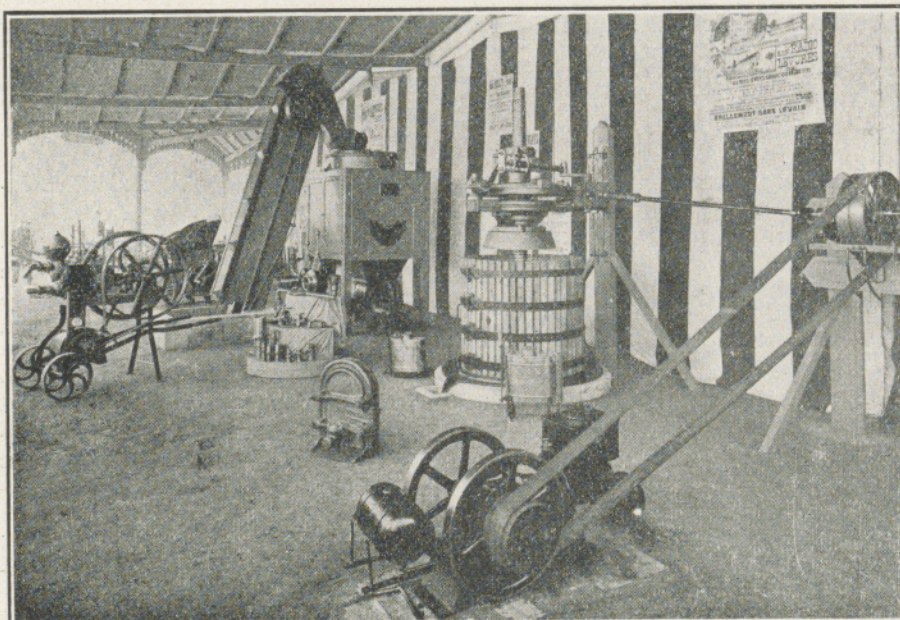
Grup d'alumnes de l'Escola d'Agricultura davant un dels Stands.

la direcció de gent experta, han estat creats a l'objecte d'anar satisfent unes necessitats que sols a Catalunya troben l'empar, i és segur que a mida que aquestes augmentin aquelles aniran essent més nombroses.

Un exemple el tenim amb el darrerament estatut el qual baix el nom de "Institut de Mecànica Aplicada Agrícola" portarà en el camp ensenyaments que facin possible una ràpida introducció de la maquinària agrícola i aminorar en lo possible els greus danys que hi ha provocat una política agrària negativa i contra-productent. Aquest novell "Institut" ha celebrat com a primera manifestació, un Concurs de Tractors i Exposició de Maquinària Agrícola on l'èxit més grandios evidencià l'encert que l'havia presidit. Mes el fet del triomf assolit, no ha sorprès; segueix la tradició a què la Mancomunitat ens té acostumats; tradició en l'oportunitat en fer les coses, i tradició en el seny, en l'organització de les mater-

Una de les instal·lacions de l'Exposició

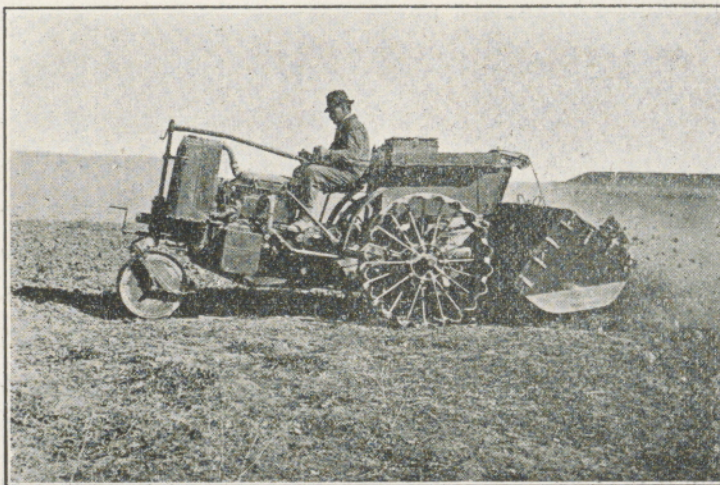
Vista parcial d'un Stad.

res, i és que, altrament, no pot succeir-li a un govern que com el català té un fons de saviesa que sols pot donar-li l'estar fonamentat per una aspiració, reflex de la consciència col·lectiva de tot un poble.

A la Mancomunitat molts són els que voldrien destruir-la; venen que la dignitat amb què acciona posa en descobert el centralisme anàrquic que impera a Espanya; no passa dia que no se li infereixi un nou atac o un grogler insult; disposats a limitar més i més la seva actuació i penedint-se sempre d'haverla creada, mes tot això no són altra cosa que núvols que debades intenten enfosquir la seva actuació. Ellà va treballant, essent cada cop més forta i durable sa obra, en tant que aquestes rebequeries centralistes evidencien que amb Catalunya hi voldrien un poble ple de misèria i d'un servilisme que no volem acceptar.

A. BERGÓS.

Lleida, 28 d'abril de 1921.

Un dels tractors treballant (Motofanga).

El President presenciànt les proves d'un tractor.

UNA IDEA PER A L'ONZE DE SETEMBRE

Enguany la data rememorativa de la pèrdua dels últims vestigis de llibertat que restaven als catalans dels temps de la independència de la nostra pàtria, l'onze de setembre, s'escau en dia diumenge, diada propícia per a que els actes a realitzar-se a honor dels herois que lluitaren i moriren en aquell siti memorable, adquirixin la importància i majestat a que es feren acreedors les gents del 1714.

D'any en any va creixent l'admiració i el fervid entusiasme del poble català davés la gesta d'aquells màrtirs que durant 14 mesos suportaren l'escomesa terrible dels exèrcits coaligats de França i d'Espanya, enclosos dintre el cercle de les muralles de Barcelona exhaustes i sense mica d'esperança en un possible reforç o socors de part de fora. L'actitud d'aquells patrieis, com diem, exalta l'amor a la pàtria de les actuals generacions i és exemple de fidelitat i de fortitud ideològica. Cal doncs aprofitar aquest corrent, aquesta efusió de sentiments patriòtics, per a realitzar actes que sien d'homenatge als que saberen mantenir-se íntegres fins al sacrifici, i alhora serveixin d'esperó a les consciències adormides que romanen insensibles als dictats del patriotisme, a la ven de la pàtria que reneix de les seves cendres.

Es costum, el dia 11 de setembre de tots els anys, retre homenatge a En Rafael Casanova, Conseller en Cap que fou de la ciutat de Barcelona i que enarborant la bandera de Santa Eulària per a donar coratge als catalans caigué ferit abraçat amb ella. En Casanova ha devingut el símbol de la fidelitat a la pàtria i de la resistència heroica, i amb ell s'honora a tots els que defensaren la llibertat de Catalunya els anys 1713-14.

Tots els anys cobrint el monument que l'amor de la ciutat alça a aquells herois en Pefigies dolorida del Conseller en Cap, les generacions catalanes hi aporten llur tribut d'agraïment i de veneració amb sengles corones, ramells i toies de tots tanyans, ornades amb cintes catalanes damunt de les quals hom llegeix suggerents dedicatòries. I entre la piràmide de flors que s'alça entorn de l'estatuat màrtir, cada any, també, hom hi veu expressives llaçades que el patriotisme dels catalans exiliats hi ha fet arribar com volent dir: En aquest dia de remembrança heroica els catalans d'Amèrica no podem mancar a la cita d'honor. I dona goig constatar com els compatrieis de Cuba, dels Estats Units, de Mèxic, del Perú, de Xile, de l'Uruguai, del Paraguai i de l'Argentina, hi són representats bellament.

Ara bé; jo em permeto insinuar una idea que, de dur-se a la pràctica, crec resultaria una nota extraordinària en la magna commemoració. Fins ara els pre-

sents pervinguts d'Amèrica—les corones, els ramells, etc.—eren dipositats al peu de l'estàtua gairebé d'una manera anònima, com quasi totes les ofrenes allí reunides, i solament l'Ajuntament de Barcelona es destacava per la magnificència que donava a l'homenatge de la ciutat, trametent l'ofrena en luxosa carretel·la acompanyada d'una representació del Consistori, amb magnífica escorta.

Jo crec, doncs, que els catalans residents a l'Amèrica hauriem de donar al nostre homenatge la mateixa significació i la mateixa magnificència, que li dona al seu excel·lentíssim Ajuntament de Barcelona. Les entitats d'aquí haurien de trametre l'ofrena corresponent acompanyada de la llaçada catalana, com de costum i, demés, altra llaçada del país on resideixen, agermanada amb la nostra. Haurien de trametre el present i delegar la llur representació a la venerable *Unió Catalanista* (Canuda 14 pral., Barcelona) la qual correria amb l'organització de l'acte. La *Unió* per la seva part posaria

tota la voluntat dels seus dirigents, que és molta, per a que l'ofrena dels catalans exiliats trobés la fervorosa acollença del poble. A l'efecte aparellaria una comitiva de cotxes, duent cada un les ofrenes pervingudes dels catalans residents a cada país, per exemple: vindrien els carruatges aconduint els presents de l'Argentina, Uruguai, Xile, etcètera. I així com s'espera amb daler l'arribada de la carrossa de l'Ajuntament, al clos del monument a En Casanova, i el poble allí apinyat aclama amb deliri els representants de la ciutat, així, també, l'arribada de la comitiva aconduint les corones dels exiliats, constituiria, sens dubte, un esdeveniment de transcendental importància.

La idea ja està exposada. Tenen ara la paraula les institucions catalanes d'aquest continent: els diversos Centres, Calsals, Orfeons i Delegacions de la magnànima Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana. És una cita d'honor que tots hi hem de concórrer.

Per Catalunya, germans de pàtria!

H. NADAL I MAILLOL.

M A R T Í I J U L I À

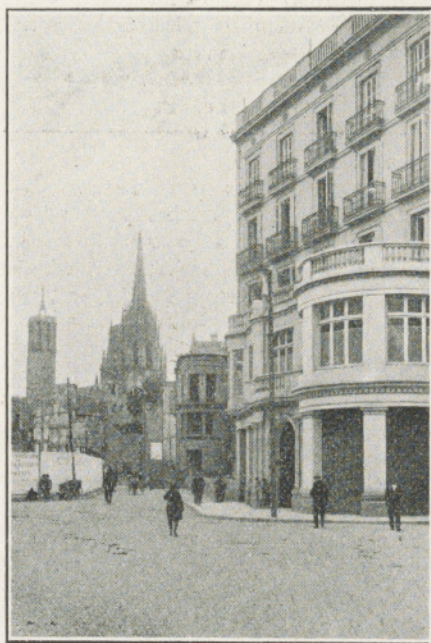
Quatre anys s'acompliran el proper dia 20, del traspàs d'aquell sant varó, català exemplar, qui es digué Domènec Martí i Julià, mestre nostre en nacionalisme i mestre de tots en virtuts i exemples. El doctor Martí i Julià fou en vida un apòstol de la pàtria i de la ciència, un benemèrit fill de Catalunya.

Així ho ha entés la ciutat de Barcelona donant el seu nom immortal a una via

nova que s'obre de la Laietana fins davant la Seu o Catedral.

Per aquest acte que havia de tenir efecte el diumenge 15 del proppassat mes s'organitzà un programa atraient i digne de la bona memòria del plorat doctor, destacant-se la vetllada que havia de celebrar-se el dissabte 14 en el Centre Autonomista de Dependents de Comerç i de la Indústria, en la qual prenen part eminents personalitats de la política i de les ciències catalanes, i la inauguració solenne de la placa donant el nom del doctor Martí i Julià al nou carrer—la vista del qual acompanyen aquestes ratlles—presidida per l'Ajuntament en corporació.

En aquests actes RESSORGIMENT hi ha estat degudament representat.

Carrer del doctor Martí i Julià.

Si voleu una Catalunya culta, progressiva i alliberada totalment d'analfabetisme, contribuïu a l'obra que realitza l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, inscrivint-vos a les seves llistes de socis per mitjà de les Comissions Delegades de Buenos Aires, Mendoza, Córdoba i Rosari de Santa Fe. Quota mínima trimestral: \$ 2.

PER LA LLIBERTAT DE CATALUNYA

Finida la Conferència de Comunicacions i Trànsit celebrada últimament a Barcelona, i abans de que els representants de les nacions que hi concorregueren regresessin a llurs països, el Comitè Pro Catalunya—el mateix Comitè que adreçà la nota demanant la independència de la nostra pàtria a la Societat de Nacions, reunida a Ginebra el novembre proppassat—els dirigí el missatge que ens fem honor en transcriure, redactat en francès i en anglès:

Senyors Delegats:

Durant la vostra agradable estada a la nostra ciutat, cap-i-casal de la Pàtria dels nostres amors, aquest Comitè no ha volgut fer-vos ni la més petita indicació referent al plet que d'una manera persistent i progressiva sostenim els catalans amb l'Estat que injustament ens detenta les llibertats. Nomenys s'ha abstingut d'exterioritzar els sentiments de catalanitat de tot el Poble, la qual cosa ha esdevingut maintes vegades; i no pas tant, ens en havem guardat, per l'iniquitat de les condemnes que són imposades als qui aclamen Catalunya (els quals són acusats de crims subversius) com pel desig de no promoure—mentre la Ciutat us ha estat hostatge—manifestacions que haurien pogut semblar fetes a posta per a que us fessin càrrec de la vitalitat del sentiment catalanesc. Ens ha semblat millor —i creiem no haver-nos equivocat—deixar en la vostra clara percepció el descobriment de la raó que ens aïxteix en voler-nos separar de l'Espanya que, si tantany fou inquisitorial, és, encara avui, la endarrerida, la incapaç de tot avenç, la negada a tota obra nova, l'envejosa del millorament de Catalunya—provat, això darrer, prou palesament, amb l'oposició feta pel seu representant en la Societat de les Nacions a que fós celebrada la Conferència de Trànsit en aquesta Ciutat—; la impossibilitada de posar-se al costat dels Pobles que guaiten l'esdevenidor per a fer del planeta un sòrn de pau i d'amor entre els homes.

Vosaltres ho haveu vist. No calia que us en parléssim. Mes el vostre recent viatge a la capital estatal us haurà palesat més i més l'enormitat de la distància espiritual en què es troben Catalunya i Castella, separades per veritables abims de diferències en l'actuar, en el pensar, i fins en l'ésser dels dos Pobles.

Mes, en l'instant en què aneu a deixar la nostra Pàtria, el "Comitè Pro Catalunya" s'adreça a vosaltres i, amb tot l'amor que els Catalans servem als estrangers qui ens honoren amb llur visita, i amb tota la recança amb què tenim costum d'acomiar-los, us diu, Senyors Delegats, que la petició que féu aquest Co-

mitè a la Societat de les Nacions en sa reunió, a Ginebra, el 15 novembre del passat any, refermada per innumbrables adhesions de catalans residents a la Pàtria i d'altres escampats arreu del món, serà presentada novament i tantes vegades com calgui per tal que el Món intervingui en l'aclariment de la injustícia que plana damunt Catalunya i sigui demostrat a l'Estat que detenta la llibertat d'aquest Poble, que li és precís deixar que ell resolgui per si mateix el problema de la seva vida que no ha d'ésser supeditada a voluntats d'inconscients, d'orgullosos o de malvats.

Volgueu, Senyors Delegats, en arribar als vostres països, explicar el què haveu vist i comprès en aquest tros de l'Europa. Nosaltres no us fem apoteòsiques exhibicions i lloances del nostre Poble; són vosaltres mateixos qui en podeu donar el més clar testimoni.

A G O N I A

I

Tenen les pampes solitàries, la fonda melangia del paisatge uniforme i la nue-sa aplanadora de les fites desolades.

El cel per estrany consorei, s'ha identificat amb la tristor d'aquestes planures i de la claredat de les aubes i la rueritor dels capvespres, se'n despren un deix melangiós que la raça aborigen porta imprès en llurs rostres macilents.

Les nits de bonança, quan les fúries de l'aquiló pampea reposen en la sina de la naturalesa adormida i la llum dels estels, enriola místicament la planura, la sonoritat d'una queixa llunyana que s'escapa dels llavis del trovaire, deambula planívola per l'espai silenciós, deixondint l'enyorança en els cors dolorits de les ànimes exiliades.

No obstant, això és el de menys, quan l'engranatge del cos funciona normalment i cap núvol enfosqueix l'horitzó de l'esperança. Quan la sang s'escola impetuosa, a dins les artèries pletòriques de vida i la flama del cor no ha sentit el bufe de l'adversitat, ni ha tremolat al sospir d'una pena.

Mes quan l'organisme sofreix les conseqüències d'una malaltia incurable i l'ànim cansat de lluita, cau vençut pel pes de l'infortuni; quan els desenganys, com fantasmes menaçants, fuetegen el record d'un passat llastimosament perdut lluny del bressol de la pàtria, torbant tothora la pau de l'esperit; quan el pensament, enervat per la febre de llargs insomnis, projecta en la imaginació el monstre de la desesperança, veient arreu visions fa-

I, si un dia, els afers mundials, els alts afers que estan encomanats a la vostra intel·ligència, o els assumptes particulars us fan tornar a la nostra Pàtria, volgueu recordar la senzillesa amb què us ha rebut Catalunya, l'afecte que us ha servat en vostra estada, i l'alta consideració que haveu merescut del Poble Català que se us ha mostrat tal i com és, sense oripells ni mentides, que ni us ha amagat els seus defectes ni s'és enorgullit ponderant-vos les seves virtuts.

En bé de la llibertat dels Pobles, Senyors Delegats: El "Comitè Pro Catalunya" aclama totes i cada una de les Pàtries vostres. Si en aquesta hi haveu trobat l'acolliment que us mereixeu, serviu-vos eridar amb nosaltres:

Visca la independència de Catalunya!

Barcelona, abril de 1921 (CCVII). — Per acord del Consell. — Firmat: *Pere Rus*, president.

(Hi ha un segell que diu: *Comitè Pro Catalunya*.)

tídiques d'un pervindre esglaiador, aleshores, aquella queixa monòtona, pren la tràgica sonoritat de les salemes funeràries i el fill de l'exili es creu ésser abandonat dins la feréstega buidor de la tomba pampeana.

Tot això passava En Puig aquella nit de tardor, mentre el seu cos, enfonsat en un miserable llit a dins d'un "rancho", desabrigat, es retorçava impotent contra el core de la malura.

A intermitències, després d'un accés de tòs, queia en una postració morbosa i aleshores, la seva pensa cercava, delirant, aquelles riberes llunyanes rublertes de florida vegetació; els prats ubèrrims atapeïts d'herba verdejant, on els bous mandrosament hi pasturen, mentre els pastors juguen a l'entorn dels llacs cristal·lins; els boscos ombrívols, de quietud paradisiaca, en quins branquillons alats cantaires, enriolen la placidesa patriarcal dels amagats silenciosos i, sobre totes aquestes bel·leses, veia, redreçar-se damunt les valis hospitalàries, muntanyes imponents, gloses d'atzur i sadollades de flairosa poesia, on els pulmons s'aixamplen al rebre l'alè sanitos de les altures i la fe es reconforta, a l'obrir de més aprop la magníficent serenor de l'infinit.

Oh amb quin greu recordava aquell bé perdut, en mig d'aquella solitud sepulcral, oint el plany d'un noctàmbul de les pampes, plorant l'absència d'un amor! Després... com sempre, reconstruïa mentalment el capítol de la seva vida, detenint-se amb més fixesa en els passatges que decidiren el seu romiatge de dolor.

I es trobava en els divuit anys, frònt a frònt del destí implacable, enportant-se-li crudelment el tresor de la seva afeció. Clares, suplicants, ressonaven encara, les seves darreres paraules:—"Noi, sempre has sigut bo i no dubto que ho seràs en l'avenir. Sigues pel teu pare, consol i ajuda en ses penes i treballs. Posà tota la teva voluntat al seu servei, per al millor sosteniment d'aquesta llar que demà serà teva, sents?... exclusivament teva, i cada vegada que descansis de les fadigues del cos, crema a la Fe l'encens del teu esperit".

I... oh sarcasme! Al tancar-se per a sempre aquells llavis, uns amors intempestius, denigrants, profanaren aquell santuari, on encara semblava oir-se l'últim sospir de la morta...

Fou un destorb per a la lliure expansió d'aquella promiscuitat vergonyosa i sentí desitjos de fugir lluny, lo més lluny possible, per a aïllar-se de l'oprobri que l'embolcallava.

Des de la popa del navili que se l'enduia a llunyanes terres, veié amb desconsol esfumar-se definitivament en l'horitzó, la silueta de la pàtria, en tant que ses llàgrimes es confonien amb les d'una pobre mare que anava a terres americanes, obeint el prece d'un fill que s'hi moria.

II

Ja a Buenos Aires, un sol propòsit animà la seva voluntat i una sola idea acaricià el seu pensament: lluitar amb fermesa a apressurar el retorn a la pàtria.

La immensa urbs portenya no el seduí pas gens ni mica, ans bé, li agafà certa repulsió, com si temés perdre en el seu desconcertant remolí l'equilibri de la seva voluntat i, a l'efecte, elegí la Pampa com lloc més indicat i segur per a desenrotllar ses energies.

Entrà com ajudant de majordom d'una "estància" i prompte mereixé pel seu bon zel la confiança de l'amo. Treballà coratjosament i al cap de l'any els seus esforços foren ben compensats, logrant acoblar un petit capital, que invertí en la compra de bestiar.

Quan ja creia veure son somni realitzat i el pervindre se li mostrava afalagador, vingué lo inevitable: una seca persistent cremà les pastures i assècà els bassals i així veié desaparèixer les seves ramades, sota el foc inclement del sol de la Pampa...

Volgué allunyar del pensament aquestes remembrances i no ho aconseguí. El cant del trovair l'excitava més i més, i ara el seu so tenia quelcom de tràgic, com el dèbil sanglotar de les llargues agonies...

Tingué por... Un estremiment nerviós li recorregué per tot el cos. Sentí el pes sigolleig d'una fredor estranya i tapant-se de cap i tot, s'apretà els llengols a les orelles per a no oir.

Fou debades. Aquella trista saïema, crudelment tossuda, seguia oint-la més lluny, més apagada, com el gemec d'un naufrag, en mig d'un oceà d'aigües mortes...

III

Un finestral obert de bat a bat engolia un raig somort de lluna, que es perllongava fins els peus del llit com una catifa platejada.

En un recó de l'estança, els colzes apoiats damunt d'una taula, una velleta pietosa seguia impacient les alternatives de la malaltia d'En Puig.

Eren per ella moments inquietants, aplanadors, que li portaven el record d'aquella malaurada vetlla, que s'extingí per a sempre el fruit del seu amor. Instants d'angoixa tristament visionaris, en els que besllumava el rostre compungit de la Verònica camí del Gòlgota, seguida per una processó de mares desconsolades, cercant en el misteri del més enllà, les llànties apagades de les vides dels seus fills.

I sentí en son rostre, amarat per la pluja dels ulls, el rodolar de noves llàgrimes...

—Carme... on sou?

—Aquí, amb tu — respongué contenenent-se el plor.

—Quina nit més llarga i quina basarda es respira... Aquesta saïema... aquesta trista saïema... Veritat que quan estigui guarit ens entornarem a la pàtria?

FRIVOLITATS... INCONSCIÈNCIA... EL CAS SALVATELLA

Llegidor català, company sincer: tu que mensualment te delectes en les planes de **RESSORGIMENT** i sents en fullejar-les la sensació del que frueix els aires purs de nostra terra llunyana, qui ho sap si has pensat alguna volta en la falta de temes que En Joan d'Arlés pugui tenir, obligant-lo a un silenci, a una inactivitat impròpia en el seu esperit inquiet, tafañer i, si vols, també indiscret, quan ha eregut que la seva indiscreció era un mal molt necessari i imprescindible per al bon nom i la defensa de Catalunya?...

Ah, amic meu, llegidor català! Res d'atxò. El que falta és temps per a comentar tots els temes de *frivolitats* o *inconsciència* que, no mensualment, tots els dies es presenten com pluja beneïda front d'aquest esperit inquiet que no té el temps que reclamén les indiscrecions que l'hi suggereixen...

Frivolitats... inconsciència!... La convulsió mundial és una llarguíssima cadena, un teixit immens de *frivolitats* i *inconsciència* dels homes que pretenen fer les paus de tots els pobles civilitzats. I és molt natural que nosaltres, catalans, posem preferència en mig d'aquest caos en què es trabsalsen els pobles de la vella

—Oh, sí!

—I allà jo treballaré per vós i vós seureu per a mi com una segona mare... Voldreu ser-ho?

Un petó suau, dolcíssim, segellà la resposta. Ja no s'oïa la queixa del trovair; sols el batec acompassat dels cors que marxaven a l'uníson, trencaven la quietud de l'estança i free a free un de l'altre, les seves ànimes col·loquiaren amorosament, compartint l'orfandat de llurs existències...

IV

A fora començava de clarejar. Algun que altre estel de parpalleig agonitzant, tremolava en la blavor del firmament i de la planura quieta, se n'aixecà un ventjol humit, que es filtrava a dins l'estança com l'alè d'un plugim hivernal.

En Puig moria... Lentament, paulatinament s'anava extingint, sense una convulsió, sense una queixa...

El cos exànime, havia perdut l'elasticitat i els ulls tota expressió de vida.

Immòbils fitaven l'enllà, en l'horitzó, on la incerta llum de l'aua, li somreia místicament com una promesa llunyana...

Volgué redreçar-se i en aquest suprem instant, en el finestral s'oí un lleu fresseig, com el suau tremolor d'unes ales...

Era l'ànima, que amb l'últim sospir es lliurava de la presó del cos, prenent volada vers el bressol de la terra nadiua...

M. BANDRANAS-PALÀ.

Europa, en tot ço que té relació directa o indirectament entre Catalunya, la nostra Pàtria, i l'Estat espanyol, detentador de nostres drets naturals.

Hem de confessar, però, que el cas que avui se'ns presenta al comentari, demostra que encara resta a dintre d'Espanya, una part de poble sensat, amb ideals propis, que sap respondre dignament com correspon, a les audàcies i els cinismes dels polítics farsants que viuen a força de claudicacions que humilien i deshonren.

Ens referim al cas d'En Salvatella. Els que portem vint i cinc anys de lluita a favor de Catalunya, tots sens excepció, podem recordar aquell jove barbamec, alt, vestit a *la dernière*, representant, (allavors no era il·lustre encara) dintre de aquell gran moviment de Solidaritat Catalana, del districte de Figueres i del programa federalista, llegat del gran apòstol En Pi i Margall. La campanya de Solidaritat Catalana fou el debut polític d'En Joaquim Salvatella i foren tantes les esperances que feren néixer entre el poble català el seu programa polític i la seva esplèndida joventut, que tothom es deia: *Aquest xicot anirà lluny!*... No.

han passat vint anys. De l'ex-diputat per Figueres; de l'ex-republicà federal, hereu directe d'aquell insigne català, la vida del qual, de virtut i exemplaritat, fou l'admiració i inspirà el més alt respecte a sos propis enemics; d'aquell diputat català que, junt amb En Cambó, En Ventosa i En Rodés, alcava tant la veu al Congrés de l'Estat espanyol en prò del federalisme i la nació catalana, amb discursos més lírics que patriòtics, avui no en queda quasi res per Catalunya.

Per als espanyols republicans sincers, que són ben comptats, En Salvatella és un putxinel·li. Ningú més ho pot dir que els de Bilbao, que no el deixaren parlar en l'acte polític d'adhesió al xarue Romanones, i en quin partit polític hi figura En Salvatella com un dels primers *conspicuos*. Bon profit li faci al comte polític, el més funest de l'Espanya actual, l'enemic més furiós que té Cata-

lunya, el que es veié un jorn impotent quan pretenia, amb son famós decret ministerial, la destrucció de la llengua catalana.

Féu un bon pronòstic el poble català quan digué: — *Aquest xicot anirà lluny!*...

El polític Salvatella fa alguns anys que no viu a Catalunya ni amb Catalunya.

Pot anar molt lluny... mentre no trobi republicans sincers, com els de Bilbao, que no el deixin parlar i el tractin com se mereix per la seva conducta política.

Catalunya amb tot és noble. Catalunya sap perdonar, però, no és tant fàcil que oblidí als seus fills que, com En Joaquim Salvatella, l'abandonen en forma tant... despreciable.

En Salvatella, com a polític, indubtablement pot anar a tot arreu... menys a Catalunya.

JOAN D'ARLÉS.

CATALUNYA I EL COOPERATIVISME

En anteriors números de *RESSORGIMENT* havem explanat i estudiat diferents aspectes del cooperativisme i a on es desenrotlla. Hem vist, d'una fàiso clara, que aquest ideal va expandint-se arreu del món, essent un dels països més amants d'ell Dinamarca, qui deu la seva puixança actual al cooperativisme.

Els danesos han conquerit la seva potencialitat econòmica al seu ferm patriotisme. No ho deuen a l'Estat ni als polítics, sinó al propi esforç del poble. d'una nissaga forta idealista i treballadora no podem fer el mateix i conquerir ço que els danesos han conquerit? La nissaga catalana, no ho dubtem, té un esdevenidor gloriós i brillant. Ha estat poderosa i tornarà ésser-ho, encara que els seus enemics no ho vulguin.

Per a poder arribar al capdamunt de la grandesa catalana hem de pensar en canviar la tàctica seguida fins ara. El nou viarany, qua ja comença a seguir-se, ha d'ésser recte i alliberat de politiqueria, car la política fa fracassar mantes empreses. Hem d'ésser pràctics.

L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, merecs a la seva obra pràctica, és acreditada de les més caluroses lloances, i la Catalunya del demà sabrà agrair-li la tasca altament patriòtica que duu a terme.

Imitant als savis que tan llur tasca silenciosament dintre els laboratoris per a donar al món el secret d'un nou invent, així nosaltres havem de treballar en silenci per a poder proporeionar a la humanitat una vida més fàcil i més venturosa. I la solució rau en el cooperativisme.

De la cooperació.

Qué cosa és la cooperació? Quins aven-

tatges porta damunt els altres sistemes i ideologies?

Per a donar-nos compte del que és la cooperació fixem nostre esguard envers ço creat: la Natura. Ella ens ensenya com

NOTA D'ART

Com de costum, enguany han concorregut al Saló d'Aquarel·listes argentí els artistes catalans residenciats a Buenos Aires, senyors Ramon Subirats i F. Pascual-Ayllon. El primer amb tres obres al car-

LABILE, carbó de R. Subirats

bó que refermen el concepte altament honorós amb què es té a En Subirats, mestre en aquesta modalitat artística; el segon amb dues produccions al pastell que denoten un avenç considerable en l'original estil d'aquest compatrietà.

no hi ha res que neixi, visqui i es desenrotlli per si sol independentment. Tot es mou i es desenrotlla al compàs i a l'impuls de les altres coses. Suposem, per exemple, que deixés d'existir l'aire o l'aigua, etcètera. Seria possible la vida? Així, dones, la vida neix de la cooperació de tot ço creat. Volem una mostra més senzilla del que és ella! Si la cooperació és la font d'on neix la vida, perquè nosaltres no la practiquem i no fem que ella sigui la nostra norma de vida d'acció! Es que el ser humà vol anar sempre contra corrent? La seva constitució, la seva estructura corporal, no és feta potser per a accomplir alts destins i per a ésser sobirà en el planeta que vivim i trepitgem? Si el ser humà, dones, és superior a tots els sers creats, perquè ens deixem superar, en moltíssimes coses, per animals per nosaltres insignificants? Veiem, sinó, ço que fan les abelles i les formigues: L'abella posa el material per a construir el rusc. Quan el tenen construït surten totes en cerca del nèctar que les flors guarden, i després en forma de mel el deixen al rusc i no paren fins tenir-lo ple a vessar. Les formigues, encara que distintament, car tenen altra finalitat en la vida, les veiem treure cada una d'elles un gra de sorra i no paren la seva tasca fins que tenen els caus fets i acabats. Després, per descans, formant sengles rengles van omplint-los de grans i altres provisions per a ben passar l'hivern.

Exemples d'aquesta mena veiem tots els dies sense que sabem aprofitar les seves altes ensenyances.

No hi ha res que pugui triomfar sense la cooperació de tots els elements i de totes les forces, ja sigui de l'ordre natural, nacional o d'altra mena.

Cooperació vol dir treballar pel bé d'un i per al bé de tots. Ella ens uneix a tots amb un Haç d'amor i germanor; ens enlaire i ens posa a un nivell superior. Com idea humana i sublim, és enemiga irreconciliable del règim que ha imperat fins ara i que tants mals ha donat a la pobre humanitat: l'exploació de l'home per l'home.

Si cada un pot percebre el fruit del seu treball s'hauran acabat les guerres, les vagues i la misèria que són la causa de tots els mals que patim. Amb la cooperació s'acaba tota malvestat, regnant la pau i la concòrdia entre els homes.

Per a implantar aquest règim no calen revolucions ni lluites sagnants de cap mena, sinó posar-nos a la tasca, fermament i silenciosa, com les abelles acompleixen la seva. Cal vèncer la indiferència anorreadora de tantes possibilitats, i si poder és voler, tinguem sempre en la pensa i en el cor aquesta sanfa paraula: Volem! i tot ens serà fàcil, i regnarà la benaurança en totes les llars.

JOAQUIM OLIVÉ.

HOMENATGE ALS PRÒCERS MATHEU I LARREA

Ha causat viva satisfacció i inusitat entusiasme la notícia donada en nostre número anterior, de l'acte que es prepara per al pròxim 9 de juliol al peu dels monuments a Joan Larrea i Domènec Matheu, catalans que formaren part de la Primera Junta de Govern Argentí, cooperant eficaçment a la implantació de la república.

Demés de les cintes trameses per l'Ajuntament de Barcelona, la Unió Catalana i l'Associació Catalana de Beneficència, se n'han rebut altres dues del Comitè Pro-Catalunya amb el mateix destí.

Oi més, l'Alcalde de la capital catalana, senyor Martínez Domingo, ha tramès per al senyor Intendent Municipal de Buenos Aires, un expressiu missatge que serà posat a mans del doctor Cántilo, un d'aquests dies per la Comissió Delegada de la Protectora encarregada, enguany, de l'organització de la festa.

Falten, encara, molts dies per la celebració de l'acte i això ens priva de poder donar altres dades als nostres llegidors, però hom pot dir que per la significació de les ofrenes trameses i per l'entusiasme regnant dintre la col·lectivitat, l'homenatge d'enguany superarà, en èxit i importància, al realitzat l'any propassat.

Recomanem als nostres amics i a la col·lectivitat en general, que procurin assabentar-se, a son temps, per mitjà de la premsa diària, del dia fix i l'hora exacta de la realització de la festa, així com del programa amb què es desenrotllarà.

NOTÍCIES

Seguint el costum establert l'any propassat, l'Orfeó Català de Buenos Aires donà una audició a la Penitenciaría Nacional el dia 25 de maig a fi de proporcionar als reclusos d'aquell establiment unes hores de gaudi espiritual, ajuntant-se així a la joia de la nació argentina en el jorn gloriós de la membraça alliberadora.

Un triat recull de composicions catalanes i argentines constituí el programa musical executat per la massa coral i l'orquestra, sota la batuta del seu director Rafel Genescà.

El director de la Penitenciaría feu ofrena, en nom dels presos, d'una esplèndida llaçada argentina per la senyera de l'Orfeó, i d'un artístic pergami com a tribut de reconeixement.

El president senyor Joaquim Graells remercià amb un concís parlament la joia

de l'ofrena, terminant l'acte entre la satisfacció vivíssima de tots els presents.

—:— Ens plau consignar que *La Provincia*, diari de Salta, ha reproduït, traduït a l'idioma oficial argentí, el nostre editorial del número propassat que feia referència a les efemèrides del 25 de maig i del 9 de juliol.

Així mateix devem esmentar que el nostre confrare *La Nova Catalunya*, de l'Havana, en son número d'abril, transcriu el nostre editorial del mes de febrer retolat: "En Cambó als catalans d'Amèrica", a part d'uns "Comentaris" a l'article de referència sumament elogiosos de l'obra d'inflexibilitat nacionalista que sosté RESSORGIMENT.

Vagi la nostra reconeixença a un i altre.

—:— Una jornada memorable per al moviment nacionalista base de l'Argentina, fou la del 7 de maig propassat, en la qual els braus fills d'Euzkadi es possessionaren totalment de la societat *Laurak Bat* després d'una lluita homèrica contra l'element espanyolista de l'entitat, sortint triomfant la candidatura basea per 113 vots de majoria sobre l'espanyolista.

Com a nacionalistes catalans i com a germans d'esclavatge ens enorgullim de la gran victòria aconseguida pels bascos i els trametem la nostra felicitació.

Fàbrica de Joieria de Tota Mena

JOIERS
FABRICANTS

GRAELLS GERMANS - BUENOS AIRES Laval 545

Unió Telefónica No. 5359, Avenida

*Casa
Fundada
l'Any
1910.*

Es reformen
tota clase d'alhages.

Grans Rebaixes
de Preus en tots
els articles.

SUCURSAL: JOIERIA Y RELLOTGERIA "EL TREBOL"
CARLOS PELLEGRINI, 516

Confiteria Catalana

Cerrito, 153

SUCURSAL: Sarmiento, 1444

OMS

Unió Telefónica 4571, Libertad
Coop. Telefónica 2918, Central
Coop. Telefónica 2919, Central

TORTELLS CALENTS DUES VEGADES EL DIA

Per les vigílies de Sant Joan i de Sant Pere
les típiques **COQUES DE PINYONS**

Totes les tardes, les delicioses **Coques d'Arenys**, de Pinyons i de Llardons.

*Fem memòria que apart d'això tot l'assortit
de MASAS que té aquesta casa és fet al dia.*

Vi d'Alella i Xampany Codorniu

PROVEU ELS TORTELLS DE LA CASA OMS

FARMACIA CATALANA DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANALISIS I ESTERILITZACIONS
S'atenen demandes per la campanya, fent-se els enviaments
amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda.
GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS
PREUS MÓDICS

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA
Unió Telef. 1133 (Libertad) BUENOS AIRES

MATALASSOS a l'estil català (REFORMA I VENDA)

Gran assortit en tot lo pertanyent al ram
Encàrrecs per carta o personalment

D. VALLBONA
Coop. Telef. 551, (Oest)

YAPEYÚ, 978
BUENOS AIRES

Impremta Fontana

DE FONTANA I TRAVERSO

Llibres en blanc i ratllat
Impremta Artística i Industrial

AV. DE MAYO, 1139
UN. TEL. 6336, LIBERTAD
BUENOS AIRES

CARNICERIA I CANSALADERIA DE RABASSA, GERMANS

VENDES A L'ENGRÓS I A LA MENUDA

Gran ASSORTIT de PERNILS, PALETES i VENTRESCA

ALSINA 2328 - Mercat Ciutat de Bs. Aires

Coop. Tel. 2261, Centra l

NOTA - Als magatzems que ens afavoreixin els farem rebatges propis.

L'Atlàntida

Dipòsit d'olis i Sabó Morando
Queviures diversos.

Especialitat en Oils d'Oliva Finíssims

J. CABRÉ i Cía.
ESTADOS UNIDOS, 1599 (Xamfrà Cevallos)
U. T. 5532, (Libertad)

CASA ARAGÓ

Fàbrica de Carteres Fines
S'armen treballs Repujats
Preus reduïts. - Garantim els articles.

Calcahuano 482, Bs. Aires

Nota: Als catalans fem
un 10% de descompte

Catàleg de Llibres Catalans

En venda, per la Delegació de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana - CALLAO 511 - Bs. Aires

Biblioteca Pedagògica:

Gali Josep, Aritmètica i Geometria	\$ 1.50
Rubio i Lluch, Milà i Fontanals; Notes biogràfiques.....	" 1.—
Monjo i Segura R., Promptuari Ortogràfic Català	" 1.50
Cartipàs Català	" 0.15

Biblioteca Catalana: \$ 1.50 cada volum.

Mossen Llorenç Riber, Els Sants de Catalunya, (Volum I, cicle romà. — Volum II, cicle visigòtic).	
Mossen Llorenç Riber, Els Camins del Paradís.	
G. Maura, Aigoforts.	
J. Ruyra, Pinya de Rosa. (Volum II).	

Biblioteca Valenciana:

F. Caballero, Camins de Llum (Versos)	\$ 1.50
Puig Espert, Nits D'Hivern	" 1.50
Gramàtica Valenciana	" 0.35
Influència Política de Sant Vicens Ferré	" 0.35
E. Martínez Ferrando, Arxiu Municipal de València	" 0.50
Cançons per al poble	" 0.50

Biblioteca Literària: \$ 1.50 cada volum.

Virgili, Eneida (Trad. de M. Llorenç Riber).	
Dickens, Una canço Nadalena. (Trad. de J. Carner).	
Marc Twain, L'Elefant blanc robat. (Trad. de J. Carner).	
Andersen, Contes. (Trad. per J. Alballo, Il·lustracions de Torné Esquius).	
Marc Twain, Les Aventures de Tom Sawyer. (Trad. de J. Carner).	
Edgar A. Poe, Els Assassinats del Carrer Morgue. (Trad. de Carles Riba).	
Shakespeare, Coriolà. (Trad. de M. Morera i Galícia).	
Goethe, Herman i Dorotea. (Trad. de J. Lleóart).	
George Eliot, Silas Marner.	
Eckmann Chatrian, L'Amic Fritz. (Trad. de J. Sitjar).	
Molière, El Burgès Gentilhome. (Trad. de J. Carner).	
Selma Lagerlöf, Els Igmarsons. (Trad. de J. Sitjar).	
Grimm, Contes d'infants i de la llar. (Trad. de C. Riba).	
J. Ruyra, La Parada.	
Arnold Bennett, El Preu de l'amor. Volum I i II. (Trad. de J. Alballo).	
C. Villiers de l'Isle-Adam, Contes Cruels. (Trad. de J. Folguera i J. Carner).	
Homer, Odissea. (Trad. de Carles Riba). (Volum I, cants I al VIII). (Volum II, cants IX al XVI). (Volum III, cants XVII al XXIV).	
Goldsmith, El vicari de Wakefield. (Trad. de J. Ferran i Mayoral).	
Eckmann Chatrian, El tresor del vell cavaller. (Trad. de J. Sitjar).	
Shakespeare, Hamlet. (Trad. de J. Morera i Galícia).	

Plutarc, Vides d'Alexandrè i de César. (Trad. de C. Riba).

A. de Musset, Margot. (Trad. de J. Alballo).

Bennet, Aquests dos. (Volum I, II, III).

Jeroni K. Geromme, Tres Anglesos s'esbargeixen.

Salvador Albert, Amiel

\$ 2.50

Publicacions de «La Revista»

Joscp Pla, Enric Casanovas	" 2.50
Alexandre Plana, Joaquim Sunyer	" 2.50

Societat Catalana d'Edicions:

J. Pous i Pagès, La vida i la mort de Jordi Fragonals	\$ 2.50
R. Turró, Orígens del Coneixement—La Fam. Volum I i II, cju.	" 2.—
Manel de Montoliu, Estudis de Literatura Catalana	" 2.—

Enciclopèdia Catalana:

A. Rovira i Virgili, I.—La crisi del Règimen	\$ 1.20
William S. Bruce, II.—Exploració polar. (Trad. de Carles Riba)	" 1.20
W. Warde Fowler, III.—Roma. (Trad. de J. de Fontcuberta)...	" 1.20
R. Turró, IV.—Filosofia Crítica (volum doble), curs donat a l'Inst. d'Estudis Catalans l'any 1917	" 2.40
A. R. Hinks, V.—Astronomia (Trad. per A. Desvalls i Carles Riba)	" 1.20
Enric Prat de la Riba, VI.—Nacionalisme. (Textos extrets dels llibres, escrits i discursos. Tria, sistematització i pròleg de A. Rovira i Virgili).	" 1.20
E. Valles, VII.—Aritmètica mercantil (volum doble)	" 2.40
Martí Esteve, VIII.—El Règimen jurídic de Catalunya	" 1.20
Pompeu Fabra, IX.—Gramàtica francesa (volum doble)	" 2.40
P. Culi i Verdaguier, X.—El Municipi Modern	" 1.20
Mossèn Cardó, XI.—Doctrina Estètica del Dr. Torras i Bages ..	" 1.20
I. Maluquer, XII.—Piscicultura	" 1.20
E. Sichel, XIV.—Renaixement. (Trad. de J. March).	" 1.20
P. M. Bordoy Torrens, XV.—La Civilització Bizantina	" 1.20
P. Bosch Gimpera, XVI.—Prehistòria Catalana (volum doble) ..	" 2.40
A. P. Pollard, XVII.—Història d'Anglaterra. (Trad. de J. de Fontcuberta).	" 1.20
A. Rovira i Virgili, XVIII.—Història de Rússia	" 2.40
D. G. Hogarth, XIX.—L'Antic Orient. (Trad. de J. March)...	" 1.20
S. S. Chapman, XX.—Economia Política (volum doble)	" 2.40

Altres Edicions:

F. Cambó, Vuit mesos en el Ministeri de Foment	" 3.75
Postals de Catalunya (col·leccions de 20).	" 1.—

Nota: Als socis de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana se'ls farà un 20 o/o de descompte.

ESTÀ EN VENDA: Edició especial del darrer llibre de versos de l'eminent JERONI ZANNE:

Aiguaforts i Aigües Vessants

PREU: \$ 2.50 (Sense descompte)

Brillants i Alhages Fines

*d'ocasió, a Preus
Veritablement
Limitats*

“EL TIBIDABO”

*No compreu
sens abans
visitar aquesta Casa*

373, Cerrito, 373 - Bs. Aires